

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Møteinnkalling

Vardal menighetsråd 2023-2027

Møtedato: 14.02.2024 kl. 19:00

Møtested: Vardal menighetshus

Arkivsak: 23/05518

Mulige forfall meldes snarest til Hilde Bakkenget, hb497@kirken.no.

, 08.02.2024

Hilde Bakkenget
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksliste Vardal menighetsråd 2023-2027

Møtedato: 14.02.2024
kl. 18.30-20.30 og
Kurs for tekstlesere med Roar Øksne fra 20.30-22.00.

Møtested: Vardal menighetshus

Arkivsak: 23/05518

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf 45876201 eller e-post
post.gjovik@kirken.no.

Etter vedtak innkalles 1. vara (Birgit Grimstad). Øvrige varamedlemmer har ikke møteplikt, men er velkommen til å delta.

Dagens ord og bevertning: Morten Haavi.

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og sakliste

Godkjenning av protokoll

Rettet i

SAK 10/24: pnkt. 1,2,3 istf. 4,5,6. SAK 6/24: *frist 4. februar* rettet til «innen fristen».

Flyttet vara Birgit Grimstad til kolonnen «Møtende vara».

Saker til behandling

13/24	23/01272-8	Bispevisitas med musikalsk start og menighetsrådsmøte i Vardal - visitas del 2
14/24	23/05729-4	Gudstjenester og eventuelle endringer våren 2024
15/24	23/06217-6	Foreløpig innkalling årsmøte Be og Hør 2024 Vardal sokn
16/24	23/06241-6	Tekstlesere og kirkeverter Vardal sokn 1. - april - 30. juni 2024
17/24	23/06830-6	Evaluering av 10-årsjubileum for dåp
18/24	24/00599-2	Fasteaksjonen 2024 plan og gjennomføring
19/24	24/01496-1	Menighetsmøte/årsmøte Vardal sokn 2024
20/24	24/02108-1	Planlegging av kirkegårdsdugnad 2024
21/24	24/02119-2	Gjennomgang av Årsmelding 2023

Orienteringssaker

22/24	24/00934-2	Orientering vedrørende avslutning av årsregnskapet 2023
-------	------------	---

Eventuelt

Gjøvik , 08.02.2024

Ragnhild Waldemar, leder

Hilde Bakkenget, sekretær/saksbehandler

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	421	23/01272-8	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
13/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Bispevisitas med musikalsk start og menighetsrådsmøte i Vardal - visitas del 2

Saksorientering

Det er ennå litt tid igjen til bispevisitas, men saksbehandler tenker det er greit å ta med saken i dette møtet også.

Menighetsrådet ser på endelig fastsatt program (vedlagt i e-post) og oppdaterer informasjon og menighetsrådets oppgaver i forbindelse med visitasen i Vardal.

I forrige møte ble det avklart delvis om innholdet i det musikalske innslaget i Vardal.

Tirsdag 12. mars 09.00 – 10.00

Vardal i ord og toner i Vardal kirke (Åpen samling) (Lisbeth S, Roger B)

Lisbeth Snuggerud foreslår og spør Stein Villa. Roger Brevik forhører seg om organist.

Rådet tenker at det skal vare ca. 1 time.

Menighetsrådsmøtet:

Onsdag 13. mars klokka 16.30.

Skal det være noe bevertning og hvem kan ta ansvar for dette. Som vi ser i programmet, er det middag for biskopen i forkant av møtet.

Menighetsrådet er ikke ansvarlig for middagen, med mindre noen har lyst til å ta ansvar for det. Kontakt da kirkevergen.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt:

Endelig program for musikalsk innslag ved bispevisitas:

- Tirsdag 12. mars, klokka 09.00 – 10.00 i Vardal kirke.
-
-

Menighetsrådsmøte:

- Onsdag 13. mars, klokka 16.30 – 17.00. Vardal menighetshus
-
-

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	310	23/05729-4	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
14/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Gudstjenester og eventuelle endringer våren 2024

Saksorientering

Siden gudstjenesteplanen settes opp i for hele året samtidig, kan det forekomme justeringer og endringer underveis.

Soknepresten har derfor meldt om noen endringer som må drøftes.

Friluftsgudstjenesten på Blivgodt 24. mars (palmesøndag):

Prest og menighetsråd tar en oppsummering og orientering om gudstjenesten.

Drop-in-dåp og drop-in vielse:

Menighetene oppfordres fra Hamar bispedømme om å arrangere både drop-in-dåp og drop-in-vielser.

Soknepresten orienterer om dette, hvordan drop-in-dåp har blitt gjennomført i Vardal tidligere. Menighetsrådet og soknepresten drøfter om og når dette kan gjennomføres i år også.

Gudstjeneste 1. mai:

Det er vekselvis annet hvert år, gudstjeneste i Vardal og Gjøvik kirke 1. mai.

I år er det Vardal sin tur, og dette ble ikke med når tidligere gudstjenesteplan ble satt opp.

Skal denne settes opp i tillegg til gudstjenesten søndag 5. mai eller tenker presten og menighetsrådet at 1. mai gudstjeneste skal erstatte gudstjenesten den 5. mai?

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt dette i forbindelse med vårens gudstjenester i Vardal sokn:

- Friluftsgudstjenesten på Blivgodt:
- Plan og dato for drop-in-dåp, drop-in-vielse
8. eller 15. juni
- Gudstjeneste 1. mai. Erstatte/erstatte ikke gudstjenesten søndag 5. mai.
  - Kirkevert
  - Tekstleser

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	441	23/06217-6	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
15/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Foreløpig innkalling årsmøte Be og Hør 2024 Vardal sokn

Vedlegg:

Be og Hør, foreløpig innkalling årsmøte 2024

Saksorientering

Se vedlagte innkalling til årsmøte i Be og Hør.

Menighetene som eier bladet, må være representert i årsmøtet. Hvem som kommer, må meldes til styreleder i bladet.

Menighetsråd har anledning til å foreslå andre saker til behandling. Disse må oversendes leder for driftsstyret senest innen 1. mars.

Menighetsrådet bes om å drøfte om det er saker som ønskes meldt inn til årsmøtet.

I tillegg bes det om forslag til kandidater til valg i styret. Disse må spørres i forkant om de kan stille til valg.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt:

- Representant som stiller på årsmøtet i Be og Hør, fra Vardal menighetsråd:
- Spør kandidat om vedkommende er villig og forslag til kandidat til styret for 2024-2025:
- Vardal menighet melder ikke/melder følgende sak (-er) til årsmøtet 2024 i Be og Hør:

"Be & Hør -"

Menighetsblad for Gjøvik, Bråstad, Engehaugen, Hunn og Vardal

Til:

- Menighetsrådene
  - Redaktør
  - Distribusjonsleder
- Kopi til menighetssekretærene og kirkevergen

FORELØPIG INNKALLING

Det gjøres med dette kjent at årsmøtet for menighetsbladet Be og Hør er fastsatt til

- Torsdag 21. mars 2024 kl. 17.00
- Møterommet på kirkekontoret, Strandgaten 13, Gjøvik
- Møtet varer en time.

Foreløpig saksliste

1. Åpning
2. Valg av møteleder, sekretær og to protokollvitner
3. Godkjenning av innkalling og saksliste
4. Årsberetning 2023
5. Regnskap 2023 og budsjett 2024.
6. Valg

Menighetsråd har anledning til å foreslå andre saker til behandling. Disse må være leder for driftsstyret i hende senest innen 1. mars.

Alle sakspapirer vil bli ettersendt.

Menighetene som eier bladet **må være representert** i årsmøtet. Hvem som kommer må meldes til styreleder i bladet. Styret består i dag av: Dag Landmark fra Gjøvik menighet, leder (valgt for 2023), Ragnhild E Rygg Lunde for Vardal (valgt for 2023 og 2024) og Geir Skaug fra Hunn (valgt for 2023 og 2024).

Menighetsrådene bes fremme forslag til kandidater til styret for 2024 og 2025, og spørre kandidaten om vedkommende er villig!

Det gjøres også oppmerksom på at styreleder i fjor meldte at 2023 blir siste år som styreleder for bladet. Årsmøtet, ved menighetsrådene, må ta høyde for dette.

Gjøvik, 5. februar 2024

Dag Landmark, leder for driftsstyret

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	310	23/06241-6	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
16/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Tekstlesere og kirkeverter Vardal sokn 1. - april - 30. juni 2024

Vedlegg:

Liste - tekstlesere og kirkeverter Vardal sokn 1. april - 30. juni 2024

Saksorientering

Menighetsrådet har tidligere satt opp kirkeverter og tekstlesere til og med 31. mars. I kveldens møte jobbes det videre med lista og planlegging av hvem som kan stille i de ulike gudstjenestene.

Gudstjenestelista ligger vedlagt. Ps. Jeg har satt opp 1. mai-gudstjeneste i tabellen.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt lista med fordeling av oppgaver som tekstleser og kirkeverter:

(Liste kopieres inn i vedtaket).

Dato	Tid	Beskrivelse	Kirkevert	Tekstleser
14.04.2024	11:00			
5/1/2024		1. mai-gudstjeneste		
05.05.2024	11:00			
17.05.2024	11:00	17. mai, Norges nasjonaldag		
19.05.2024	13:00	1. pinsedag		
26.05.2024	11:00			
02.06.2024	11:00	Friluftsgudstjeneste		
16.06.2024	11:00			
23.06.2024	11:00			

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	501	23/06830-6	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
17/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Evaluering av 10-årsjubileum for dåp

Saksorientering

Søndag 04. februar var det gudstjeneste i Vardal kirke, med 10-årsjubileum for dåp. Invitasjoner var sendt ut i god tid, og det var 26 inviterte barn (f. i 2013 eller 2014).

Presten hadde et opplegg på ca. 45 minutter før gudstjenesten, og deltagerne deltok i gudstjenesten.

Etter gudstjenesten var det kirkekaffe med kaffe, saft og kaker.

De inviterte er barn som bor i soknet pr. dags dato og døpt for 10 år siden.

Dette gjør at de inviterte kan tilhøre ulike klassetrinn. Dette kan skape litt forvirring blant barna/elevne i skolen og foreldre.

Soknepresten har derfor kommet med innspill i etterkant av arrangementet, at vi heller bør invitere barna utfra årstrinn/-tall, altså klassevis.

Menighetsrådet tar en evaluering av arrangementet, for at arrangementet blir gjennomført på best mulig måte.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt:

- Fra og med neste år, inviterer menigheten til
  - *Dåpsfest for 10-åringer.*
- Vi inviterer barn etter årstall/klassestrinn, i stedet for årstall de er døpt.
  - I 2025 inviteres barn **født** 2015
- Annet ved arrangementet som er verdt å notere seg:

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	660	24/00599-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
18/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Fasteaksjonen 2024 plan og gjennomføring

Vedlegg:

Fasteaksjonen 2024 Brev menigheter - DU - MR

Saksorientering

Årets Fasteaksjon arrangeres i Gjøvik tirsdag 19. mars. Klokkeslett er 17.30 – 19.30.

De som hjelper til møter opp en halvtime før. Aksjonen foregår i kirka.

I Vardal gjennomføres aksjonen digitalt med og av konfirmantene. Konfirmantene spør familie og andre kjente om det er greit at de blir oppringt og lager seg en ringeliste på forhånd til selve aksjonsdagen.

Prest og personale fra diakoni eller trosopplæringen og eventuelt LUPY er med konfirmantene under aksjonen.

Det er ønsket om bevertning til konfirmantene under innsamlingen.

Det er nødvendig at frivillige fra menighetene/rådet, bidrar med praktisk hjelp og bevertning.

Presten legger til eventuelt nødvendig informasjon muntlig i møtet.

Vedlagt ligger informasjonsbrevet fra Diakonene.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har følgende vedtak i saken:

- Vardal menighetsråd har bevertning på selve aksjonskvelden.
- Frivillige som bidrar med bevertning og er behjelpelig på aksjonskvelden i Vardal kirke:
- Prest Roger sender e-post til menighetsrådet om innhenting av telefonnummer til ringeliste.

Fasteaksjonen 2024

Informasjonsbrev til MR, DU og menighetene i Gjøvik fra Trosopplæringen i Gjøvik og Diakonihuset Gjøvik.

Januar/Februar:

Konfirmantene er blitt introdusert for Fasteaksjonsoppdraget under årets Kick off. Fasteaksjonen er sak i menighetsrådene, og menighetsrådene avgjør hvilken type innsamling de vil gjennomføre: digital eller dør-til-dør- aksjon.

Prest/menighetsråd tar kontakt med sine diakoniutvalg, og prestene sender inn ønske om bestilling av materiell fra KN til Hilde Kristin (type materiell er avhengig av hva slags aksjon man skal ha).

Hvis man lander på dør-til-dør aksjon, må man vurdere om man vil ha Spleis også. Den kan jo rulle og gå på sosiale medier som et tillegg.

Mars:

Menighetene får informasjon om Fasteaksjonen under sine gudstjenester via kunngjøringene. Plakater henges opp i kirkene.

Digitale bøsser opprettes for de menighetene som skal ha en digital innsamling.

Informasjonen om Spleis spres på sosiale medier og i kunngjøringer i kirkene. Menighetens medlemmer oppfordres til å bidra - på samme måte som konfirmantene; klikk liker på Facebook, og del link til Spleis med venner og kjente!

Ringelister – Konfirmantene jobber i forkant med å lage en lang ringeliste. Alle kan bidra med navn en kan ringe til. Menigheten bør ha en god del reservenavn på lista til hver konfirmant.

Selve aksjonsdagen, tirsdag 19. mars 2024:

Komiteen møter kl. 17.00 til forberedelser. Konfirmantene er i kirkene fra 17.30-19.30.

Direktesending fra Hunn kirke. Sendingen sees på storskjerm i den enkelte menighet.

Vi vil prøve å sende noen fra Lupy til dere som skal ha digital innsamling. De kan hjelpe konfirmantene med det tekniske rundt innsamlingen. Vi ansatte fordeler oss så godt vi kan. Frivillige og andre ildsjeler blir med og ringer sammen med konfirmantene. Her er det stort potensiale.

Tidligere har diakoniutvalg/menighetsråd bakt boller og spandert saft og gjerne snacks til konfirmantene. Det synes vi er en god tradisjon! Det er fint å gjøre det litt hyggelig, skape en god «vi»-stemning. Mange av dere har gode tradisjoner her.

I 2023 klarte vi å samle inn rundt 200.000 totalt.

Det er fint å gjøre noe betydningsfullt for andre – og det er håp i en dråpe vann!

Beste hilsen

Karsten Torp, trosopplæringsleder og Hilde K Jarlvang, diakon.

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	413	24/01496-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
19/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Menighetsmøte/årsmøte Vardal sokn 2024

Saksorientering

Ifølge Kirkeordningens §12 Menighetsrådets oppgaver skal:

Menighetsrådet gi menighetsmøtet en orientering om det kristelige arbeidet i soknet hvert år.

Dette gjøres vanligvis ved at godkjent årsmelding legges fram/gjennomgås.

Gjennomgang og menighetsrådets godkjenning av årsmeldingen gjøres i egen sak.

Selv om det ikke er noen plikt, orienteres vanligvis menighetsmøtet også om hovedlinjene i regnskapet for året som er gått. Noen regnskapstall inngår i årsmeldingen.

Av denne grunn holdes årsmøtet etter at godkjent årsregnskap foreligger. (Etter 30. april).

Årsmøte gjennomføres vanligvis i sammenheng med en gudstjeneste, etter gudstjenesten. Det er naturlig at menighetsrådet er til stede. Menighetsrådsleder er som regel leder av møtet.

Menighetsmøtet skal annonseres senest 14 dager før møtet avholdes. Sekretær på kirkekontoret sørger for felles kunngjøring av menighetsmøtene i alle sokn. Annonsering skjer i Gjøviks blad og på kirkens hjemmesider.

Roger Brevik kunngjør årsmøtet på menighetens facebook-side.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt plan årsmøte/menighetsmøte 2024:

- Dato for årsmøte/menighetsmøte:
- Innhold i møtet:
  - Leder møtet:
  - Årsmeldingen for Vardal menighet 2023 legges fram som informasjon og orientering om arbeidet i menigheten/soknet.
  - Kirkekaffe/bevertning på møtet:
    - Kirkevertene ordner kaffe/te.
    - Disse baker kake:

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	821	24/02108-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
20/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Planlegging av kirkegårdsdugnad 2024

Saksorientering

Siden det ikke er ordinært menighetsrådsmøte i mars, bør menighetsrådet begynne å planlegge dugnaden nå. I det minste sette en dato. Dette avvikles i løpet av de to første ukene i mai, som regel. Ofte har dugnaden foregått på en mandag.

Noen fra Huskomiteen for menighetshuset står vanligvis for bevertning. I fjor ble det servert pølser, kaffe og kake. Dugnaden var fra klokka 11.00 – 18.00, og bevertningen foregikk gjennom dagen.

Det var ca. 25 personer til stede. Av mat var det kjøpt inn ca. 50 pølser, og til kake var det 1 stor kringle og 1 stor formkake. Dette var passe mengde mat og kaker.

Dette er også notert fra evalueringen av dugnaden i fjor (2023)

Hvis mulig, er det fint om en kommer med løvblåser neste år også.

- *Husk å rake/pynte rundt bautaen, dette var ikke gjort i år.*
- *Spørre Erland Børresen om han kan stille med ATV og henger igjen.*
- *Fint om vi kan få en med traktor og henger til å møte, i tillegg til kirketjener/kirkens utstyr.*
- *Det var også bra å ha med traktorklipperen med henger.*
- *Det fungerer bra med dugnad gjennom dagen, med de deltagerne som pleier å delta nå for tiden.*

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt:

Dato og tid for dugnad på kirkegården 2024:

- Mandag 13. mai klokka 11.00 – 18.00

Hvem i menighetsrådet kan kontakte huskomiteen:

- - Gi beskjed om dato og klokkeslett for dugnad i god tid.
  - Finne ut hvem fra hus komiteen som kan ordne innkjøp og bevertning på dugnaden.

Hvem i menighetsrådet spør hvem, om å stille med

- Løvblåser, ATV, traktor og henger, annet.

Detaljer og tilbakemeldinger tas med til møtet i april.

Hvem lager oppslag/plakat:

- Sekretær/saksbehandler. Oversender til menighetsrådsleder.

Kan bake kake:

-

Annet:

-

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	441	24/02119-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
21/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Gjennomgang av Årsmelding 2023

Saksorientering

Ifølge Kirkeordningens §12 Menighetsrådets oppgaver skal menighetsrådet hvert år gi menighetsmøtet en orientering om det kristelige arbeidet i soknet.

Årsmelding legges derfor fram som en orientering om arbeidet, på menighetsmøtet/årsmøte i Vardal sogn.

Årsmeldingen kan også brukes som utgangspunkt for menigheten til å se utviklingen over flere år og dermed diskutere tiltak, aktiviteter, satsningsområder menigheten ønsker og bør jobbe med framover.

Saksbehandler har brukt fjorårets (2022) årsmelding som utgangspunkt og revidering til årsmeldingen for 2023. Saksbehandler har redigert teksten i forkant, og redigerer etter menighetsrådets innspill i møtet den 14. februar.

Årsmeldingen går igjennom og legges fram for endelig godkjenning av menighetsrådet i neste møte den 10. april.

Prest Roger Brevik har skrevet innledningen. Som vedlegg til årsmeldingen ligger årsrapporter fra Diakonihuset og Be og Hørs årsrapport fra redaktøren og styrets leder.

Tall fra Trosopplæringen og Økonomi/regnskap, og årsrapport fra styreleder i Be og Hør er ikke tilgjengelig i skrivende stund, og føyes derfor til, når endelig godkjenning foretas.

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd har vedtatt

- Forslag til Årsmelding for Vardal sogn.
- Saksbehandler redigerer eventuelt tekst/punkter etter ønske fra menighetsrådet:
- Det som mangler av tall fra Trosopplæringen og Økonomi/regnskap føres inn, og årsrapport fra styreleder i Be og Hør legges ved, til endelig godkjenning, i neste menighetsrådsmøte.

DEN NORSKE KIRKE

Vardal menighetsråd 2023-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Hilde Bakkenget	133	24/00934-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
22/24	Vardal menighetsråd 2023-2027	14.02.2024

Orientering vedrørende avslutning av årsregnskapet 2023

Saksorientering

Kirkevergen har følgende orientering til menighetsrådene:

Ut fra tidsfrister vi har å forholde oss til, skal årsregnskap forelegges menighetsrådene innen 22/2 påfølgende år.

Ut fra sykdom er dette ikke mulig å få til i våre menighetsråd nå.

Vi jobber med å få inn reserveløsning for å føre regnskapene. Men 22/2 vil uansett være for kort frist.

Jeg bestemmer derfor at vi klargjør regnskapene så fort vi får det til.

Men dette året overholder vi ikke fristen.

Regnskapet for fellesrådet vil blir prioritert.

Vennlig hilsen
Line Langseth Bakcum
Kirkeverge Gjøvik kirkelige fellesråd
458 76 201 / 907 97 188

Forslag til vedtak

Vardal menighetsråd tar ovenstående informasjon til orientering.